

Kladno 23. 7. 2023 – Církev, jaká je?

Introit: Pláč 5, 19-21

19 Ty, Hospodine, budeš trůnit věčně, tvůj trůn přetrvá všechna pokolení. **20** Proč na nás pořád zapomínáš, opustil jsi nás až do nejdelších časů? **21** Obrat' nás, Hospodine, k sobě a my se navrátíme, obnov naše dny jak za dnů dávnověkých.

Základ zamyšlení: Sk 2, 41-47

41 Ti, kteří přijali jeho slovo, byli pokřtěni a přidalo se k nim toho dne na tři tisíce lidí. **42** Vytrvale poslouchali učení apoštolů, byli spolu, lámali chléb a modlili se. **43** Všech se zmocnila bázeň, neboť skrze apoštoly se stalo mnoho zázraků a znamení. **44** Všichni, kteří uvěřili, byli pospolu a měli všechno společné. **45** Prodávali svůj majetek a rozdělovali všem podle toho, jak kdo potřeboval. **46** Každého dne pobývali svorně v chrámu, po domech lámali chléb a dělili se o jídlo s radostí a s upřímným srdcem. **47** Chválili Boha a byli všemu lidu milí. A Pán denně přidával k jejich společenství ty, které povolával ke spáse.

Zamyšlení

Máme monopol na víru? Na pravdu? Na vědění o smyslu života a toho, co člověk potřebuje ke své spáse? Aneb: „Ti, kteří jdou v neděli do kostela, nejsou o nic lepší než ostatní!” Tuto malou frázi jste již pravděpodobně slyšeli nebo sami řekli. Odkazuje na kritiku, která může být vznesena na různá křesťanská společenství.

Jiní si ještě myslí, že se věřící ve svou neděli více zabývají projevováním se při bohoslužbách než projevováním pravé zbožnosti. Je zřejmé, že tento kritický pohled může být omluvou pro ty, kteří se nechtějí zapojit do života církve. Přesto lze za výtkami vnímat určitou realitu ani ne tak proto, že by církev byla nedokonalá, jako spíše proto, že nutně neodpovídá tomu, co od ní lidé očekávají. Opravdu, pro mnohé, a možná pro vás stejně jako pro mě, naše Církev není úplně taková, jakou bychom ji chtěli mít. Ale přesně řečeno, to znamená, že si někdo klade otázku o církvi, kterou by chtěl, a není tak snadné odpovědět.

Je jisté, že když si znovu přečteme reference o prvotní církvi, kterou nám nabídl autor knihy Skutků, říkáme si, že se toho hodně změnilo. V té době bylo zjevně vše v harmonii. Vesele se tam praktikovalo vyučování, bratrství, společenství, modlitba, sdílení, chvála, a to vše v jednomyslnosti, která vzbuzuje úctu a obdiv. Přesto musíme být opatrní, protože pokud nám Lukáš ve 2. kapitole popisuje ideální společenství pro nás, o pár odstavců dále nám povídá o případu Ananiáše a Safiry, kteří zemřeli u nohou apoštola Petra za to, že oklamali církev, když tajili skutečnou hodnotu svého příspěvku do společného jmění. To je trochu chaotické a lze se oprávněně ptát, zda představa o prvotní církvi nebyla silně idealizována. Německý teolog Rudolf Otto ve své knize *Posvátno* mluví o *“misterium fascinans et tremendum”*. Vysvětluje,

že pojem posvátno charakterizuje jeho ambivalence. Je fascinans a tremendum (...), je přitažlivé i znepokojivé zároveň. Fascinuje a budí bázeň.

Vlastně i náš biblický text vypráví rozpačitě o tom, co se tenkrát dělo. Ve verši 43 čteme, že “se všech zmocnila bázeň, neboť skrze apoštoly se stalo mnoho zázraků a znamení.” A ve verši 47 se dozvídáme, že “chválili Boha a byli všemu lidu milí. A Pán denně přidával k jejich společenství ty, které povolával ke spáse.” Ve společenství panuje bázeň, ale přidávají se k němu další stoupenci. Takže na jedné straně strach, na straně druhé nadšení. Obě skutečnosti jsou protichůdná znamení sakralizace církve.

Ted' si představme jednu věc. Ježíš a Jan Křtitel zvětovali Boží království, které se přiblížilo. Místo nastolení Božího království se zrodila církev. Je to adekvátní náhrada? Víme, že již apoštolové a celá generace prvotních křesťanů byli zklamáni z toho, že se nedočkali Božího království. Není to selhání projektu? Není církev produktem selhání?

Některé momenty církevních dějin můžeme považovat za snahu o rehabilitaci církve jako Božího projektu s tendencí všechno sakralizovat. Nemáme Boží království, tak máme posvátnou církev, v níž se kněží mohli stát posvátnými, budovy se staly posvátnými, stejně jako časy, místa, obřady, gesta. Platí to i pro některé symboly jako jsou kříž, kalich, oltář. A v některých případech byly, a možná ještě jsou pokusy udělat z církve Boží království na zemi. Minimálně v protestantismu tomu tak dávno není. Přesto to, co se může a nemůže v kostele, vyvolává kontroverze. Jak kostel opravit a upravit, aby byl ještě kostelem jako místem přítomnosti posvátna?

Navíc máme tendenci měnit význam slov a věcí, které označují. Když apoštol Pavel adresuje dopis svatým, kteří jsou v korintské církvi, je pravděpodobné, že má na mysli pouze pokřtěné z této malé komunity. Později však slova „svatí“ a „církev“ nabyla takové teologické váhy, že jsme se museli vrátit k rozumnější definici. My protestanti prohlašujeme, že církev je společenstvím věřících, ve kterém se evangelium káže čistě a svátosti se udělují podle evangelia. Je to skromná definice, která však přesto představuje určitý problém, protože není tak snadné říci, kdo je věřící, stejně jako není tak jednoduché vysvětlit, co to znamená čistě kázat a evangelicky udělovat svátosti. Církev je tedy především lidskou skutečností. A jako každá lidská realita zahrnuje vlastnosti a chyby svých členů. A zároveň je církev tou organizací, o které Ježíš řekl, že ji vybudoval tak, že smrt proti ní nebude mít žádnou moc. Můžeme také říci, že každé místní společenství je Církev a že všechny tyto místní církve tvoří Církev Ježíše Krista. To znamená, že církev má mnoho tváří a úrovní, a proto se nikdy zcela neshodneme na její definici a na tom, jaká by měla být.

Někteří chtějí militantní církev, společensky nebo dokonce politicky angažovanou, schopnou změnit svět. Jiní čekají na duchovní církev, církev, která nese slovo Kristovo a svědčí v jeho prospěch, církev schopnou měnit srdce. Jiní si přejí církev jako humanitární projekt, církev, která pomáhá chudým, strádajícím, nemocným a trpícím. Někteří naopak doufají v církev, která by poskytovala etická měřítka, pravidla života, morální hodnoty. Církev může být také místem naděje, lásky a víry. Ale přiznejme si, že Církev pravděpodobně nebude všemi těmito věcmi současně. A tak automaticky vzbudí odpor a zklamání, jak se naše představy a očekávání různí.

Tyhle kritické pohledy na církev nezpůsobují problémy. Kritiky existují a my se s nimi musíme naučit pracovat. První nebezpečí by bylo neposlouchat je, a zároveň si věřit. Druhým nebezpečím by bylo brát je příliš vážně s rizikem, že všechno převrátíme a pokazíme. Ve skutečnosti je třeba mít na paměti, že církev, ať už má jakoukoli formu, je vždy předurčena ke změnám, k reformám, nejen k přizpůsobení se změnám ve světě, ale také k tomu, aby se přiblížila tomu, co se od ní očekává. Nemůžeme se přizpůsobit současnosti bez respektování zvěsti evangelia.

Ve skutečnosti ideální církev, kterou nám evangelista Lukáš nabízí, není realitou, kterou je třeba zavést, ale měřítkem, které nám umožňuje vidět, kde jsme. Nejde tedy ani tak o nastolení plného bratrství mezi námi, ale o neustálé zpochybňování sebe sama o míře našeho bratrství. Stejně tak se musíme ptát sami sebe, kde jsme s učením, lámáním chleba, modlitbami, tmelením společenství. Lukáš nám říká, že toto vše je pro Církev důležité. Neměli bychom být zastánci teologie tím, že bychom zanedbávali lámání chleba, stejně jako bychom neměli vytrvale praktikovat modlitbu a zapomínat na vzájemnou pomoc. Tato idealizovaná raná Církev je pouze měřítkem, které nám pomáhá najít si sami sebe a zlepšit určité oblasti, aniž bychom zanedbávali ostatní. Ve skutečnosti Církev nikdy nebude dokonalá, ale vždy je zdokonalitelná. Reforma musí být permanentní, jinak nastane deformace. My sloužíme církvi, a církev slouží nám. A právě proto si zaslouží, aby byla milována, aby se v ní pracovalo pro Krista a pro bližní. Amen